

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 14/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Andreou Balážikovou, PhD., J. Kármána 22/A, Lučenec, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 3Ek/1816/2021 z 8. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. decembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorého zrušenia sa spolu s vrátením veci okresnému súdu domáhajú.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi exekučného konania vedeného okresným súdom v procesnom postavení povinných, proti ktorým sa oprávnený (Prima banka Slovensko, a. s.) domáha vymoženia pohľadávky v sume 738 739,74 eur s príslušenstvom na podklade exekučného titulu (notárska zápisnica č. N 59/2009, Nz 44705/2009, NCRI 45665/2009 z 30. novembra 2009 spísaná notárkou JUDr. Yvetou Alsterovou). V označenej notárskej zápisnici vystupujú sťažovatelia ako ručiteľia.

3. Sťažovatelia podali 18. februára 2022 návrh na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov,

o ktorom rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 3Ek/1816/2021 z 26. augusta 2022 tak, že návrh zamietol.

4. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 26. augusta 2022 rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že túto zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia spoločne namietajú, že k porušeniu ich práv došlo z dôvodu neaplikovania § 47 ods. 1 písm. f) zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Notársky poriadok“), ktorý stanovuje náležitosti notárskej zápisnice ako spôsobilého a vykonateľného exekučného titulu. V konkrétnostiach atakujú nedostatok spočívajúci v neuvedení preukázania existencie právnickej osoby (dlžníka), ako aj oprávnenia v jej mene konať.

6. Ďalšie zákonné požiadavky, ktoré neboli dodržané, spočívajú v absencii špecifikácie času plnenia a právneho záväzku (sumy plnenia).

7. Okrem už uvedeného exekučný súd mal pristúpiť k dôslednému prieskumu exekučného titulu, no neurobil tak aj napriek záverom prijatým v súdnych konaniach vo vzťahu k absencii slobodnej vôle pri právnych úkonov, ktoré boli hmotnoprávnym základom na uzatvorenie notárskej zápisnice.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti odôvodnenia obsiahnutého v napadnutom uznesení okresného súdu pri vysporiadaní sa s argumentáciou sťažovateľov, ktorá je obsiahnutá v podstatnom v časti II tohto uznesenia.

9. Ústavný súd vychádza s prihliadnutím na ústavnou sťažnosťou namietané porušenie práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru z premisy, ktorá umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. Takto vymedzený obsah základného práva na súdnu ochranu sa uplatňuje aj v nútenom výkone súdneho a iného rozhodnutia. Aj vo výkone rozhodnutia alebo v súdnej exekúcii sa musí zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, ak splní predpoklady ustanovené zákonom (napr. II. ÚS 37/2011, I. ÚS 617/2016).

10. V kontexte namietaného porušenia už označených práv ústavný súd konštantne judikuje, že tieto práva zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad [napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Georgiadis v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B]. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov preto tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 209/04) je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Pritom všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. IV. ÚS 115/03).

12. Tieto závery vyvoditeľné vo vzťahu k požiadavkám vyplývajúcim z označených práv zaručených ústavou a dohovorom boli relevantné aj vo veci sťažovateľov. Okrem už uvedeného, keďže v konkrétnych okolnostiach veci je exekučným titulom, na ktorého podklade sa vykonáva exekučné konanie, notárska zápisnica, ústavný súd poukazuje aj na to, že exekučný súd pristupuje k notárskej zápisnici z hľadiska prieskumu jej vykonateľnosti obdobne ako k vykonateľnému súdному rozhodnutiu, zohľadňuje pritom to, že notárska zápisnica ako exekučný titul je prejavom autonómie vôle subjektov súkromného práva (kontraktačnej slobody) a nástrojom umožnenia ďalšej realizácie práv a povinností, ktorá má prispievať k právnej istote. Aplikácia práva exekučným súdom zasahujúca do tejto slobody súkromnoprávných vzťahov by preto mala byť reštriktívna s vylúčením neprimeraného formalizmu (m. m. II. ÚS 427/2018, III. ÚS 33/2020, IV. ÚS 577/2022).

13. Z už vymedzených hľadísk ústavný súd posúdil napadnuté uznesenie okresného súdu, dospel pritom po preskúmaní relevantných častí odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu k záveru, že okresný súd sa v dostatočnej miere zaoberal všetkými rozhodnými skutočnosťami podstatnými pre konštatovanie o tom, že notárska zápisnica je spôsobilým exekučným titulom po stránke formálnej, ako aj materiálnej, a to v kontexte námietok prezentovaných sťažovateľmi.

14. Tvrdenia o spísaní notárskej zápisnice pod nátlakom pre absenciu slobodnej vôle (bod 7 tohto uznesenia) vyhodnotil okresný súd ako nedôvodné, a to s prihliadnutím na predmet konania vedeného v súčasnosti Mestským súdom Bratislava III pod sp. zn. 27Cb/240/2010 o náhrade škody medzi dlžníkom a oprávneným, na ktoré sťažovatelia poukazovali. Okresný súd v tejto súvislosti akcentoval, že predmetné konanie sa vôbec nezaoberá platnosťou notárskej zápisnice (exekučného titulu), a preto je prípadný záver pre prejednávajúcu vec irelevantný.

15. V kontexte ďalšieho súdneho konania vedeného pôvodne Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 30Cb/51/2013, ktorého predmetom je posúdenie neplatnosti notárskej zápisnice, okresný súd zdôraznil, že samotné podanie žaloby nemá odkladný účinok. Až prípadné rozhodnutie o určení, že notárska zápisnica je neplatná z dôvodu nedostatku slobodnej vôle sťažovateľov, bude zakladať dôvod na zastavenie exekúcie. Okresný súd preto nemal preukázaný opak o tom, že sťažovatelia (ktorých dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania absencie slobodnej vôle zatážovalo) vyhlásenia v notárskej zápisnici neurobili slobodne a vážne a že by záväzok v notárskej zápisnici odporoval zákonu alebo dobrým mravom.

16. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd nepovažuje odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom uznesení okresného súdu za svojvoľné ani za zjavne neodôvodnené a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávných a hmotnoprávných noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

17. K vade exekučného titulu spočívajúcej v absencii vyjadrenia spôsobu zistenia existencie právnickej osoby (dlžníka), ako aj oprávnenia v jej mene konať (bod 5 tohto uznesenia) okresný súd poukázal na podstatnú časť notárskej zápisnice, z ktorej vyplynulo, že boli naplnené požiadavky vyplývajúce z § 47 ods. 1 písm. c) a f) Notárskeho poriadku, a to označením právnickej osoby obchodným menom, uvedením IČO a jej sídla, ako aj uvedením údajov o tom, že obchodná spoločnosť je zapísaná v príslušnom obchodnom registri Okresného súdu Nitra, a osoby konateľa oprávneného v mene právnickej osoby konať, ktorého totožnosť bola zistená občianskym preukazom.

18. Za týchto okolností je konštatovanie okresného súdu, ktorý nespochybnil formálnu stránku vykonateľnosti notárskej zápisnice (výlučne) z dôvodu chýbajúceho výslovného uvedenia, že už uvádzané údaje notár zistil nahliadnutím do výpisu z obchodného registra, ústavne udržateľné. Tak ako je súčasťou už stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu záver o tom, že nie každé porušenie zákona má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva (IV. ÚS 100/2013), tak obstojí ako ústavne udržateľná aj premisa aplikovaná v konkrétnych okolnostiach veci okresným súdom, že nie každá neúplnosť alebo nesprávnosť notárskej zápisnice (obdobne aj súdneho rozhodnutia) nemá automaticky za následok nedostatok vykonateľnosti.

19. Za podstatnú pritom, celkom logicky zohľadňujúc aj zásadu vylúčenia neprimeraného formalizmu notárskej zápisnice (bod 12 tohto uznesenia), okresný súd odkazom na ustálenú judikatúru označil skutočnosť, že pre reálnu vynúiteľnosť priznaného práva je nevyhnutné, aby osoba povinná z exekučného titulu bola v exekučnom titule označená spôsobom, ktorý neskôr exekučnému súdu pri nútenom výkone tohto rozhodnutia umožní túto osobu bezpečne identifikovať (R 85/1997). Okresný súd pritom považoval z notárskej zápisnice za preukázané, že sú v nej jednoznačným spôsobom identifikované osoby povinné (sťažovatelia) vrátane osoby dlžníka, táto identifikácia bola v súlade s údajmi obchodného registra v čase vzniku exekučného titulu a správnosť údajov o dlžníkovi, ktorý ani nie je účastníkom predmetného exekučného konania, samotní sťažovatelia nepopreli. Bolo preto zrejmé, komu exekučný titul povinnosti ukladal.

20. Vo vzťahu k absencii špecifikácie času plnenia a právneho záväzku (bod 6 tohto uznesenia) okresný súd poukázal na právny záväzok dlžníka, ktorý bol určitým spôsobom vyjadrený v notárskej zápisnici formou vrátenia peňažných prostriedkov v sume 738 811 eur oprávnenej osobe do 10. februára 2010 vrátane úrokov z omeškania v sume 3-mesačný EURIBOR + 5 % ročne. Sťažovatelia ako ručiteľia v čl. IV notárskej zápisnice vyhlásili, že uspokojia splatný záväzok dlžníka v prípade, že ho nesplní sám, a to v lehote stanovenej oprávnenu osobou vo výzve, že sa domáha splnenia záväzku od ručiteľa a že dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe po tom, čo ho oprávnená osoba na to písomne vyzvala, alebo že toto vyzvanie nie je potrebné, lebo ho oprávnená osoba nemôže uskutočniť, alebo ak je nepochybné, že povinná osoba svoj záväzok nesplní. Obdobne odkazom na ustanovenie notárskej zápisnice, z ktorého vyplynul záväzok dlžníka, za ktorého plnenie bol prevzatý ručiteľský záväzok, zaplatiť oprávnenej osobe úver a úroky, prípadne aj úroky z omeškania, a to v rozsahu a za podmienok uvedených v bode 2 notárskej zápisnice, nebolo potrebné opätovne doslovne zopakovať sumu právneho záväzku a čas jeho plnenia i v článku týkajúcom sa ručiteľských vyhlásení. Vo vzťahu k ručiteľom bol čas plnenia určený (podmieneny) výzvou ručiteľa (ručiteľov) po tom, čo bol na plnenie vyzvaný dlžník z úverovej zmluvy, alebo bez výzvy, ak je nepochybné, že dlžník svoj záväzok nesplní.

21. Okresný súd ďalej vychádzal z premisy, podľa ktorej oprávnený nemohol predvídať, kedy a či vôbec dlžník svoj dlh splní, čo vylučuje viazanosť vzniku ručiteľského záväzku vopred na konkrétny dátum a zároveň prípadnú materiálnu nevykonateľnosť notárskej zápisnice. Pre vznik ručiteľského záväzku je totiž podstatné, že dlžník svoj záväzok napriek výzve veriteľa v primeranej lehote nesplnil (R 11/2001). Práve neuspokojenie pohľadávky dlžníkom (ITIMEX, spol. s r. o.) determinovalo vznik povinnosti sťažovateľov ako povinných (ručiteľov) plniť v zmysle § 303 Obchodného zákonníka, ktorí navyše nespochybnili, že si výzvu na plnenie od oprávneného prevzali, ani to, že by predtým nebol na plnenie vyzvaný dlžník z úverovej zmluvy, ktorý v primeranej lehote dlh nesplnil. Naopak, oprávnený predložil spolu s návrhom na vykonanie exekúcie výzvy na plnenie aj s doručenkami.

22. Ústavný súd považuje aj s prihliadnutím na subsidiárny charakter ručiteľského záväzku za ústavne súladné už uvedené odôvodnenie okresného súdu, vychádzajúc z premisy, podľa ktorej termín plnenia ručiteľského záväzku nemohol byť presne označený termínom v notárskej zápisnici, keďže povinnosti ručiteľa plniť záväzok musia predchádzať skutočnosti, ktorú nemožno vopred determinovať konkrétnym dátumom plnenia záväzku. Podstatným pritom je to, že tento moment vykonateľnosti notárskej zápisnice bolo možné vo vzťahu k ručiteľom stanoviť na základe ďalších skutočností vyplývajúcich z predmetného spisu, resp. samotnej notárskej zápisnice, prípadne interpretáciou do úvahy prichádzajúcich noriem tak, ako to aprobuje aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 577/2022).

23. Za týchto okolností preto vyhodnotenie námietky sťažovateľov týkajúcej sa špecifikácie času plnenia a právneho záväzku (sumy plnenia) považuje ústavný súd za ústavne udržateľné.

24. Vychádzajúc z už uvádzaných čiastkových záverov, ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu